

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.

Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov: Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna štev. 10 Rpf

Stane četrletno: RM 1.—; letoletno: RM 4.—

Za Jugoslavijo

četrletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Bodimo narodno-zavedni Slovenci!

Nam Slovence je narodna zavednost premalo zapovedujoča sila. „To pa je politika“, razbiramo z obrazov premnogih naših, katere potisnejo razmere k odločitvi za ali proti narodnemu čutu. Pred politiko vobče in posebno pred narodno politiko je nas Slovence strah. Močni in razgibani v kulturi, marljivi in skrbni v gospodarstvu, dovolj socialni v družbenem življenju se še nismo povzpeli visoko tako, da bi se ob vseh teh vrlinah zavedli sebe in narodno-zavedni smotrno gradili in utrjevali našo narodno družino. Tako živimo življenje mladega, zdravega in bogatega, a še mnogo premalo narodnega in zavednega ljudstva.

V mnogočem je kriva temu bojazen, da bi ob večji zavednosti izgubili, kar je najosebnejša človekova lastnina: vero v življenje in njegove cilje, pogled na svet in njegova dogajanja. Res je, da je treba iskati gonilne sile vsega življenja in bitja na zemlji v zadnjih, največjih vprašanih po viru in cilju življenja in da sta oba odgovora — Bog, mrtva materija — dva povsem različna svetova, ki delita vse človeštvo v dva najnaravnejši nasprotna si tabora. Še bolj res pa je, da odgovora: vse življenje je nastalo po nekem slučaju iz sebe in se razvija po primitivnih zakonih vsakdanje borbe za bori kruh — življenje samo ne prenese in ga korak za korakom razveljavlja. Tudi najstrastnejši zagovornik Marksove teorije se vsaj igra v vzori proletarske družnosti. Med ideali, in naj so to Bog, človečanstvo, nacija ali razred, pa je medsebojna tekma ne samo mogoča, marveč za razčiščenje in razjasnjenje hotenj celo nujno potrebna. V svetu idealov se je še vsikdar končno uveljavil najmočnejši. V tej luči vstaja paragraf narodne skupnosti kot naravna zapoved, nič manj veličastna od paragrafa družine, katerega ni zamogel odstraniti in odpraviti niti najradikalnejši človeški zakon. Razlika med narodom in družino je samo ta, da podpirajo družino najenostavnejše in zato najbolj razumljive zahteve samoohranitve, dočim tirja narod kulturne zrelost in precejšno duševno samostojnost svojih članov.

Zakaj gornji odstavek, boste vprašali. Koroški Slovenci smo del slovenskega naroda in je kot del slovenskega naroda smemo trkati na lastno narodno kulturo. Kulturni razvoj Slovencev vobče nam ni in nikakor ne sme biti postranska briga. Mi živimo hkrati v politični skupnosti in neposredni soseščini z velikim nemškim narodom, katerega najzadnja zgodovina nazorno prikazujejo vpliv kulturnega razvoja mimo državnih meja in politične oddelitve. Iz neposrednega sožitja z nacionalno se prebujajočim narodom-sosedom izhaja naša pozornost za lastno narodnost in bodoči narodni razvoj.

Naša državljanska dolžnost je, da se učimo v šoli državnega nemškega naroda. Biti moramo dobri učenci visoke šole nemškega narodnega socializma.

Tale odstavek naj navedemo nam vsem v pouk iz aprilske številke osrednjega mesečnika narodno-socialistične stranke: „Nekoč je zadostovalo, če je češki otrok obiskoval nemško šulferjanjsko šolo, ker ga je tja poslal njegov oče iz gospodarskih ozirov, da je namreč veljal za Nemca. Velja to še danes? V splošnem pač ne več! Danes vemo, da nikakor ne moremo izstopati iz ene narodnosti v drugo, kakor se menjava obleka. Narodnost je zgrajena na mnogo več kakor pa na govorici in priznanju h kakim narodnosti. Narodnost je izraz duhovnega in duševnega zadržanja in se se izraža v čutu za pravico in umetnost, v vernosti in v gospodarstvu ter terja povezanost vsakogar s prirojeno narodnostjo po poznanju zgodovine in narodnih vsakogar s prirojeno nani narodnih običajev in podreditev v nemški življenjski čut.“ — V naših besedah in prilikah se to pravi: Nikakor ne zadostuje, če terjajo stariši za svoje otroke nemške

šole, ker hočejo veljati za Nemce. Danes izpoveduje narodni socializem kot nazor nemškega naroda — in tega se moramo zavedati mi — da se narodnost nikakor ne sme in ne more menjavati liki obleka. Še davno nisi Nemec ali Slovenec, če govoriš to ali drugo govorico in se priznavaš k tej ali drugi narodnosti. Nemštvo moraš duhovno in duševno doživeti, kajti nemštvo se ne izraža v govorici, marveč v svojstvenem, nemškem čutu za pravico in umetnost, v svojstveni, nemški vernosti in nemškem pojmovanju gospodarstva. Tvoja dolžnost je, da poznaš zgodovino in običaje svojega naroda, da si z njim povezan kot člen v celoto.

„Nemško narodno občestvo nikakor ni slučajno sestavljen stvar, marveč se gradi zavestno na živih zakonih rasti“, tako pravi omenjeni mesečnik naprej. Za nas velja v dugi besedi: Slovenska narodna družina nikakor ni slučajno nastala tvorba, marveč raste iz živih zakonov. Te naravne rasti se moramo zavedati, da svoj narod doživimo.

Novo manjšinsko pravo v ČSR.

Čehoslovaška vlada pripravlja narodnostni statut za svoje manjšine. Zanj je dala glavno pobudo sudetsko-nemška stranka Konrada Henleina, ki se opira na svoječasno izjavo Führer-ja in kanclerja Adolfa Hitlerja, da velika Nemčija ne more trpeti, da bi bili milijoni Nemcev izven nemške države brez narodnih pravic.

O narodnostnem statutu doslej znane samo nekatere podrobnosti. Zunanji minister Krofta je izjavil dopisniku ogrskega „Pesti Hirlap“, da se bo nova ureditev manjšinskega vprašanja v Čehoslovaški nanašala predvsem na uporabo jezika, v čemer bo dala vlada najdalekosežnejše koncesije. Upravna avtonomija narodnih manjšin se bo postopoma izgrajevala. Vlada je odločena, da statut uveljavi čimprej, po možnosti še pred poletnimi počitnicami parlamenta. Po nekkih vesteh bo ministrski predsednik dr. Hodža 20. t. m. pojasnil posamezne določbe statuta, nakar bo o njem sklepalo narodno predstavništvo.

Termin, ko se narodnostni statut razglasi in stopi v veljavo, zavisi seve v veliki meri od nadaljnjega notranjega razvoja v državi. Po vesteh nemških listov se je položaj v zadnjem tednu poostiril in se čehoslovaška vlada pripravlja za vsako eventualnost. Upati je, da bo z objavo narodnostnega statuta napetost popustila.

Nekatere spremembe pri novi razdelitvi Avstrije. Prve vesti o preureditvi Avstrije so se izkazale kot preuranjene. Gradišćanska se po novem razdeli na pokrajino pod Donavo (bivšo Nižjo Avstrijo) in Štajersko, Dunaj ohrani značaj samostojne pokrajine in dežele, Predarlška se prideli Tirolski. Koroška dobi vzhodno Tirolsko ter je razdeljena na sedem okrožij, ki so: Celovec, Lienz, Spittal, Št. Vid, Velikovec, Wolfsberg in Beljak. Razdelitev velja tako za organizacijo NSDAP kakor za državno upravo. Dežela Avstrija ohrani še pet ministrstev, katerim načeljuje dr. Seyss-Inquart kot državni namestnik (Reichsstatthalter).

Drž. komisar Bürckel h tujskemu prometu. Komisar Bürckel je izdal oklic na Nemce starega rajha, naj s posetom Avstrije doprinesejo k zopetnemu gospodarskemu podvigu. Posebej jih naproša, naj javijo tujskemu uradu pokrajinskega vodstva, kako so bili s stanovanjem zadovoljni, kaj se se nudilo za cene in kakšni so njihovi predlogi za izboljšanje.

S 1. oktobrom stopi v veljavo nemški občinski red. Nemški notranji minister Frick je povodom svojega bivanja v Avstriji tudi povedal, da se v jeseni uvede v Avstriji nemški občinski red. Le-ta predvideva dalekosežno občinsko samoupravo, občine se po njem združujejo v občinske zveze, katerim je poverjena posebna skrb za družine. Zvezam nadrejeno je dež. glavarstvo. Posebno

Bodimo narodno-zavedni Slovenci!, tako smo zapisali na čelo današnjega razmišljanja. Še mi moramo doprinesiti svoje, da se med nami ožitvori novo narodnostno naziranje, ki zavrača vsako raznarodovanje. Vedeti moramo, kako globoko korenini narodnost v nas. Saj življenje pri nas v polni meri dokazuje resničnost narodno-socialističnega narodnostnega naziranja. Narodnost se ne menjava kakor obleka in če jo v svojem plitkem gledanju hočeš menjavati, grešiš proti naravnim, živim zakonom. Ljudstvo, ki je izgubilo svojo narodno zavednost, izgubi z zavednostjo svojo značajnost in svoj idealizem ter je s svojim mrkim materializmom predano kot igračka razpenjenim valovom novega življenja. Narodno nezavedno ljudstvo životari svoje borno življenje dotlej, da ga v njegovih duševnih in gospodarskih mukah ne odreši drugo, boljše ljudstvo na njegovi lastni zemlji. Smemo torej reči, da najde narodno-socialistična teorija o narodnosti svoje najnazornejše potrdilo v življenju samem. In to smo z današnjim sestavkom ter njegovo prošnjo za večjo narodno zavednost hoteli povedati.

pozornost bo vlada posvečala saniranju zadolženih občin.

Nemški letalci v Beogradu. Povodom mednarodne letalske razstave v Beogradu je posetilo jugoslovansko prestolico tudi 30 nemških letal. Armijski general Simović je na banketu nemškim gostom izgovoril tudi sledečo zdravico: Poset nemških letalcev je za nas posebna čast. Posreduje nam neposredno zvezo z zračnim orožjem Velike Nemčije, katere vsestranski napredek vzbuja splošno občudovanje. Medsebojno poznanje zračnega orožja in letalcev je za bodoče odnose obeh držav neprecenljive vrednosti. — Vodja nemških letalcev je v odgovoru povabil Jugoslovane v Nemčijo.

Previdni Madžari. Madžarski zunanji minister Kanya je v daljšem govoru orisal zunanje-politični položaj z ogrskega vidika. Dejal je, da dela vlada smotrno na tem, da pomiri vse svoje meje. Nikakor noče postati sovražna Nemčiji, ki se je v svetovni vojni borila ramo ob rami z Ogrji. V teku so tudi pogajanja za zblizanje z Malo zvezo, pri katerih tirja Ogrska ureditev vprašanja narodnih manjšin, priznanje ogrske enakopravnosti in zagotovilo, da ostanejo rjene državne meje nedotaknjene. Madžarsko prijateljstvo do Italije in Poljske pa je ostalo nespremenjeno prisrčno.

Krvava Španija. Rdeče čete so pripravile v Kataloniji napad izredno ostrega značaja. Boji so bili bolj srditi ko kedaj prej. Bajoneti, ročne granate in še telesna sila so odločali. Borili so se med drugim dečki od 15 do 17 let, katere so kratko prej izvežbali v krvavem poslu. Republikanci so imeli namen podreti nacionalno fronto, a jim je kljub srditim napadom izpodletelo. Francove čete so zajele okoli 12.000 rdečih, več tisoč pa je mrtvih. — Potrjujejo se vesti o sporazumnem odpoklicu prostovoljcev iz Španije. Po uradnih italijanskih vesteh se bori na Francovi strani okroglo 30.000 Italijanov, okoli 10.000 italijanskih prostovoljcev pa je bilo ubitih ali težko ranjenih. Slednje število je visoko, če pomislimo, da je padlo v absinski vojni skupno samo 3632 Italijanov.

Anglija hoče biti pripravljena. Minuli teden je minister Inskip objavil vladni sklep, ki je velike važnosti. Po njem se v Angliji uvede obvezna vojaška služba. „V slučaju vojne se nihče ne bo mogel odtegniti vojaščini,“ je minister naglasil. Že prej pa je finančni minister izjavil, da je Anglija nabavila potrebne zaloge hrane za slučaj vojne. V vseh krajih sveta je pokupila hrane v teži 15 milijonov ton ter si zagotovila še 400.000 ton sladkorja. Hrana in sladkor sta spravljena v posebnih skladiščih in ju bo vlada razdelila v slučaju vojne po določenih trgovcih ljudstvu.

Anglijo skrbi kitajski Kanton. Pristanišče Kanton je za Kitajce poslednji kanal do ostalega sveta. Preko njega so sprejemali doslej mnogo orožja. Japonci sedaj osredotočujejo napade na to zadnje pristanišče, zato so prenosovali svojo vlado, da so jo predali generalom, zato zbirajo že tedne sem

svoje čete za prvi napad. Kitajci hitijo s protipripravami, zavedajoč se, da na jugu lahko zadobijo smrtni udarec. Pri tem jih podpirajo poleg Rusov tudi Angleži, ker bi Japonci z zasedbo Kantona ogrožali angleško obmorsko kolonijo Hongkong.

To in ono. Führer in kancler Hitler je odredil, da se podeli takozvani krvni red, to je najvišje narodno-socialistično odlikovanje, najzaslužnejšim narodnim socialistom v Avstriji. — Francija gradi novih 2600 letal. — Italijanski zunanji minister Ciano je v Milanu v govoru zahteval od Francije, naj se odpove sovjetskemu prijateljstvu, če hoče Italijo za prijateljico. — Iz vozečega vlaka je padel pri Svatnah ob Področici jugosl. konzularni uradnik Nawojaskovič in se smrtno poškodoval. — Anglija je Turčiji dovolila posojilo 6 milijonov funtov. — Sovjeti so nedavno ustrelili več ukrajinskih funkcionarjev. — Na angleškem sladkornem otoku Jamaici stavkajo delavci in plenijo mestne trgovine. — Bolgarija je priznala italijanski imperij. — Državna telovadna zveza je prevzela Zablatniško jezero pri Št. Vidu v Podjuni. Prevzema so se udeležili funkcionarji državne, dunajske in koroške vlade.

Nemška delovna fronta.

(Die Deutsche Arbeitsfront — DAF.)

Bivša Avstrija se je imenovala stanovska država in je šlo njeno stremenje za tem, da organizira sedem glavnih stanov v posebnih organizacijah in le-tem poveri v vseh stanovskih zadevah pravico samouprave. Tudi narodno-socialistična Nemčija pozna stanove in jih smatra za člene narodne družine. Njen stanovski ustroj pa se v marsičem razlikuje od bivšega avstrijskega načrta.

Narodnemu socializmu je delo življenjski red ustvarjajočega ljudstva. V okvirju narodnega občestva pozna torej samo delavce roke in razuma. Podjetniki so v narodno-socialistični državi „narodni poverjeniki dela“ in skupno z delavci „členi družine enega obrata“. Nadrejena velika organizacija dela in vsega ustvarjajočega ljudstva je „Deutsche Arbeitsfront“ (Nemška delovna fronta), v tej fronti so organizirani vsi delavci uma in roke.

Nemška delovna fronta je odsek narodno-socialistične stranke. Vodi jo organizacijski vodja stranke dr. Ley. Upravno je fronta razdeljena v pokrajinske (Gau), okrožne (Kreis) in krajevne (Ort) skupine, zadnje se delijo naprej v družine obratov (Betriebsgemeinschaften) in te končno v celice in bloke z 10 do 25 člani. Po strokovnem vidiku je fronta razdeljena v 18 skupin in sicer: Prehrana, tekstilije, obleka, gradbe, les, železo in kovine, kemija, tisk, papir, promet in javni obrati, rudarstvo, banke in zavarovanja, prosti poklici, kmetijstvo (Reichsnährstand), usnje, kamenje in zemlje, trgovina in rokodelstvo. Nadalje obstojata še dve strokovni skupini: služinčad, zdravstvo.

Nemška delovna fronta si je zastavila tri glavne cilje. Predvsem skuša oživotvoriti resnično skupno družino vseh ustvarjajočih v na-

rodu. Vsakemu skuša dodeliti oni prostor v gospodarskem življenju, katerega zamore izpolniti po svojih duševnih in telesnih zmožnostih. Končno skrbi fronta za delovni mir in skuša izravnati upravičene interese vseh skupin in jih podrediti obči, narodni blaginji.

Svoje cilje dosega z različnimi sredstvi. Poslužuje se tiska, počitniških domov, podpornih blagajin i. dr. že prej znanih ustanov. V svojem najvažnejšem odseku „Kraift durch Freude“ (sila po veselju) vrši prosvetno delo v pravu narodnega socializma s tem, da nudi svojim članom prijeten oddih, strokovno in splošno izobrazbo ter skrbi za njihovo telesno zdravje. V okvirju navedenega prosvetnega odseka se vršijo delavski izleti, poučna potovanja in slično.

27. majem je uveden zakon o Nemški delavski ofrnti tudi na ozemlju bivše Avstrije. Pokrajinski vodja Bürckel je s tem dnem zaukazal, naj se tudi v deželah bivše Avstrije ustanovi organizacija delovnega ljudstva z vsemi njenimi odseki in pododseki. Dunajski „Völkischer Beobachter“ pripominja v članku o uvedbi Nemški delovne fronte sledeče: „Istočasno prevzame nar. soc. stranka vodstvo delovnega življenja v Vzhodni marki. Stranka ima v tretji državi nalogo, da vodi ljudi in vzgaja njihovo politično voljo. Če sedaj hoče uvesti narodni socializem v delovne obrate in ga skuša v njih uresničiti in izvesti, če skrbi za dostojna delavska mesta, pravične delovne pogoje in če pospešuje naloge obratov, ustvarja s tem socialen delovni red; kakoršnega bivši sistemi vsled nasprotij stanovskih skupin niso mogli doseči.“

Zgoraj navedeni ustroj Nemške delovne fronte nazorno uči, da skuša narodni socializem v polni meri izvesti svoj socialistični, delavstvu prijazen program in da mu je mnogo na tem, da zajame vsakega delavca v njegovem poklicnem in tudi zasebnem življenju. Nihče na svetu ne more oporekati, da je narodni socializem doslej že veliko storil v prid delavstva, sosebno delavstvu v ožjem pomenu besede. Njegovo stremenje ni šlo toliko za tem, da bi se zvišale delavske plače, marveč da bi delavec zamogel imeti več od svojega zaslužka: lepše stanovanje, primeren oddih, dostojne delovne prilike in tudi primerno strokovno izobrazbo. Predvsem pa je stranka z vsemi sredstvi stremela za odstranitvijo brezposelnosti. Resnica je, da vlada v bivšem rajhu pomanjkanje strokovnih delavcev in da je brezposelnost že docela nepoznana. To se je državi posrečilo v prvi vrsti s tem, da je sama nastopila kot podjetnik in delodajalec v gospodarstvu. Narodno-socialistična država vodi rudnike, vzdržuje številna prometna podjetja od železnic preko avtomobila do letalstva, gradi elektrarne in industrijska velepodjetja ter ustanavlja javne kreditne zavode. Narastel je njen vpliv tudi v področju denarstva. Končno nastopa na delovnem trgu kot prvi in največji gradbeni mojster z graditvami številnih novih javnih poslopij, stanovanjskih domov in hišic ter s pridobivanjem zemlje potom izsuševanja, melioracij in slično. Jasno je, da se vrši poseganje države v gospodarstvo po strogo zari-

sanem načrtu, kakoršen odgovarja načelom narodnega socializma. Tako vrši država oz. stranka neposredno kot največji delodajalec važno socialno-politično vzgojo v vsem narodu.

Domače novice

Urednikova prošnja.

Kramljajmo enkrat o našem listu in težavah okoli njega. Povod naj bi bil takozvani tiskarski škratelj, ki si včasih v našem glasilu dovoli vse preveč razposajenosti, da zamore slediti malemu hudomušnežu domala v vsakem prispevku. Predstavlja črke, jih izpušča ali napačno uporablja, besede deli proti vsem slovničnim pravilom in še v marsičem drugem čisto svojevoljno postopa. Naša jezikoslovca tam v beli Ljubljani, profesorja Ramovš in Breznik, se nad paglavcem, ki kvari lepo slovenščino, gotovo nič manj ne hudujeta, kakor pa mi v uredništvu in naši bralci naokrog. Ja, da bi ga dobili kedaj v roke in ga mogli po mili volji premikastiti!

Takle škratelj tiči menda še v mnogem izmed nas. „Prosim, da priobčite dopis dobesedno ali pa nič!“ — ubogi urednik se naj sedaj trudi, da zadosti slovnicu, tehniku in še sotrudniku. V kraju L. so praznovali veselo poroko odličnega para, vse je bilo svečano in lepo, le krajevni listov sotrudnik je prezrl, da bi bile čestitke v listu najlepše. V vasi B. že dolgo ni več med živimi zlatega možakarja, ki je bil res korenina naroda in njegovega lista. Posmrtnica se je zakasnila za dobra dva meseca in urednik se mora tolažiti, češ, vsaj naši dobri rajni ne berejo poznih poročil. Od gospoda S. spet pride v uredništvo v obliki pisma ukaz, kako naj se piše o tem in onem; enournega zemljepisnega in zgodovinskega predavanja bi bilo treba, da bi človek neukrotljivega, sicer pa dobrodušnega sotrudnika pridobil za večjo pomirljivost. Če bi zagledala beli dan Č. jeva kritika oderske prireditve v Št. J., ubogega odgovornega bi igralci zlasali po vseh notah. Za temi in neštetiimi sličnimi dogodivščinami in izkušnjami lahko slediš navihancu, kateremu so časopisni ljudje v Ameriki menda postavili pravi spomenik. Še v uredništvu samem ne zmanjka razposajenega vragca, ker pride dostikrat tudi uredniku na misel, da ni nikak kritike nepotreben angele.

Tole o škratelju pri urejevanju in tiskanju našega lista ima pa tudi svojo lepo stran. Pove nam, naj gledamo naš list kot kos življenja, neizčrpilivega, vedno novega, brezkončnega, ob vseh malenkostih velikega, kljub vsem pomanjkljivostim lepega in vedrega. Tudi tiskano življenje vodijo vzori in stara rečenica pravi, naj se ob pogledu na zvezde ne spotikamo ob kamnih. Zato naša današnja prošnja: bodite tudi v bodoče prizanesljivi in velikodušni napram listu, tiskarni in uredništvu!

Letoŕnje posvečenje novomašnikov se vrši na dan sv. Petra in Pavla v Krki. Posvečenih bo tam med drugimi tudi 5 slovenskih bogoslovcev in sicer: Jandl Filip iz Djekš, Kanauŕ Pavle iz Globasnice, Stindl Maks iz Dobrle vesi, Wrum-

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(7. nadaljevanje.)

Iznenada se je razlegel glasen: „Da bi jih strela!“ Hip nato so zazveneli besni udarci s težko gorjačo po koščeni hrbtih in začulo se je hripavo tuljenje — v taborišču je zamrgolelo mršavih, od lakote na pol pobesnelih psov.

Tolpa je najbrž prišla iz bližnje indijanske vasi; potikaje se za živežem, so psi pavohali tabor in se tiho, da jih ni nihče zapazil, prikradli do vreč z živežem, medtem ko sta se Špic in Buk borila. Oba moža sta skočila mednje z močnimi palicami, da bi jih razpodila; a niso se marali umakniti, temčev so renče neprestano silili k živežu. Prevrnili so eno vrečo in stresli ribe in slanino po snegu. Gorjače so udrihale po njih, da so tulili od bolečin: ali plena niso marali pustiti, dokler niso porzli zadnih drobtin.

Medtem so pišli tudi vprežni psi iz svojih brlogov in podivjani tuji so jih takoj napadli. Buk še ni nikdar videl takih psov. Bila jih je sama kost in koža in oguljeni sivi kožuhi so kar mahedrali na njih; imel bi jih bil za prave okostnjake, da ni videl njih blestečih zob in žarečih oči. Blazni od lakote so širili po vsem taborišču strah in grozo; ni se jim bilo mogoče ustavljeti.

Takoj pri prvem naskoku so potisnili vprežne pse k skalni steni. Buka so naskočili kar trije in

kot bi mignil, je dobil rane na glavi in plečih. Hrup je bil strašanski. Bil se je drl kakor po navadi, a Dav in Pust sta se junaško bojevala druga kraj drugega, dasi jima je tekla kri iz mnogih ran; Ješ je grizel okoli sebe kakor sam zlomek. Enega je popadel za sprednjo nogo in mu jo gladko pregriznil; nato se je pohabljenega psa lotil potuhnjeni Pik in mu pregriznil grlo.

Tudi Buk je zagrabil enega izmed penastih napadalcev za vrat. Ko so se mu zobje zapičili globoko v sovražnikovo grlo in je začutil okus gorke krvi na jeziku, je popolnoma zbesnel.

Zaletel se je še v drugega psa — tedaj je začutil ostre zob v lastnem telesu. Bil je izdajalski Špic, ki ga je v boju napadel od strani.

Peter in Franc sta se pravkar s težavo rešila besnih zverin in urno prihitela svojim psom na pomoč. Divji val napadnikov se je nekoliko umaknil in Buk se je osvobodil. Ali moža sta pomagala psom samo za nekaj trenutkov, ker sta morala takoj steči nazaj, da branita ostale vreče z živežem.

Bil je v smrtnem strahu napel vse sile, se nenadoma pognal v visokem skoku čez tesno strnjeno krogo sovražnikov ter jim ušel na led. Pik in Dub sta mu sledila za petami in tudi ostali vprežni psi so se skušali rešiti z begom.

Buk je pa opazil v trenutku, ko jo je hotel obrati za njimi, da se misli Špic od strani zagnati vanj in ga vreči po tleh. Vedel je, da sredi te drhali ne sme pasti, ker bi bilo sicer takoj po njem; zato se je rajši sunku izognil, skočil čez glavne nasprotnikov in jo ubrisal po zamrzlem jezeru za tovariši.

Nazadnje so se sešli psi iz vprege v gozdu, si tam poiskali varno zavetje in si izgredli topla prenočišča. Njih sreča je bila, da jih ni nihče več zasledoval; zakaj počutili so se zelo slabo.

Niti enega ni bilo med njimi, ki bi ne bil dobil več težkih ran v boju. Dub je šepal na obe zadnji nogi, eskimska psica Doli, ki je zadnja prišla v vprego, je imela vrat razmesarjen, Ješ je izgubil oko, a dobrodušni Bil je vso noč milo tulil in jecal, ker so mu le še kosci ušes mahedrali okoli glave. Komaj se je jelo daniti, so se vrnili psi spet previdno v tabor in tam opazili, da so roparji odšli in da moža nista najboljšje volje.

Saj je izginilo več ko polovica živeža in še marsikaj drugega; razgrizli so jermenje pri saneh in skoraj vse plahte, niso jim ušli Petrovi s kožuho vino obšiti mokasini in požrli so celó dva čevlja jermena na Francetovem biču.

Ko je mož ugledal zmrcvarjene pse, je začel na ves glas jadikovati: „Oh, dragi mi prijatelji, kakšna nesreča nas je zadela! Kdo ve, ali niso bile zverine stekle? Mogoče mi še katerega izmed vas ugrabi steklina! Lepi moji psi, moji prijatelji stekli!“

Tudi Peter je v skrbeh zmajeval z glavo. Do mesta Doasna (Dawson) je bilo še dobrih štiri sto milj vožnje; kaj naj početa, ako bi po poti izbruhnila med psi steklina?

Dve uri sta rentočila in vezala konopce in jermene, da sta spet spravila vse za silo v red; nato sta vpregla pse in odrinili so na pot, kjer so jih čakali še vse večji napori. Zdaj so namreč potovali po Reki tridesetih milj (Thirty Mile River), ki je bila skoraj brez ledu. Deroča voda sredi struge ni zamrznila in led se je naredil samo tu in

nik Franc iz Gorenč in Zablatnik Pavel iz Bilčovsa. Kot šesti bo sprejel sv. posvečenje v Inomstu dne 17. julija še g. Srienč Kristo s Suhe.

Kolesarji, pozor! Davek na kolesa je odpravljen. Potrebna pa je še nadalje uradna tablica, ki se pritrdi na levi strani zadnjega kolesa. Za tablice je treba plačati 30 pfenigov in jih kolesarji dobijo v pristojnem občinskem uradu. Kdor do 30. junija svojega kolesa ni prijavil, bo kaznovan.

Prijatelj! Ne pozabi vendar svojega lista! V Tvoji materni besedi Ti govori o velikem in malem svetu, uči Te, vedri in zabava. „Narodna žrtev je najlepša žrtev,“ tako uči narodni socializem. Majhna je žrtev, katero tirja od Tebe Tvoj list, doprinesi jo v svoj in svojega slovenskega naroda blagor! Bodi točen v plačevanju naročnine, širi svoje glasilo in ga priporočaj v vsaki slovensko govoreči družini.

Častitamo! V nedeljo 29. majnika se je na Humcu pri Št. Ilju nad Dravo poročil g. dr. Joža Grafenauer iz Marije na Zili z gčno Ireno Falkner, pd. Andrejevo s Podjeberga. Poročal je č. g. župnik Petrič, priči sta bila prof. dr. Joško Tischler in mizarški mojster France Kovačič.

Bilo srečno! (Schiefling—Škofiče.) „Da bi Bog srečo dav, da bi se vzeva, da bi na stare dni skupaj živeva“, tako smo slišali večkrat peti našega pevca in duštvenega tajnika Andreja Anderwald pd. Ožlnovega na Suhl. Bržkone je že pri petju mislil na svojo izvoljenko Micko Rjavčnikovo iz hodiške fare. Dne 22. majnika pa sta stopila pred oltar hodiške farne cerkve in si obljubila zvestobo do smrti. Ženitovanje je bilo pri ženinih stariših. Došli so pevci škofiškega zbora in fantje-tamburaši ter zapeli in završali svojemu tovarišu v čast, vmes pa so skrbeli ženinova mama za jedajo in ženinov oče za pijačo, da je bilo kar vse najboljšo volje. Naj bi ostal mladi zakon tudi v bodoče tako vesel in srečen!

Keutschach—Hodiše. V nedeljo 22. p. m. smo v naši „Zvezdi“ podajali obračun hodiške prosvete. Več uspešnih prireditev smo imeli, k enodnevni izobraževalni tečaju smo se zbrali, na Zvezinem koncertu smo sodelovali. Lepo je poslovala naša knjižnica, tudi naš pevski zbor se spet popravlja, najkorajnejši izmed fantov pa so si zamislili tamburaški zbor, ki skuša sedaj prve korake v svet. Društveno agilnost v pretečenem letu nazorno potrjuje porast društvenikov na 174 oseb. Bivši odbor sme zadovoljno motriti izvršeno delo, zahvala občnega zbora mu bodi v zadoščenju. Kot novoizvoljeni predsednik bo odslej vodil „Zvezdo“ mlinar Tevžej Kompoš, ob njegovem in njegovih tovarišev-odbornikov delu tudi v bodoče ne bo zatemnela. Na dobro srečo!

St. Margarethen i. R.—Šmarjeta v Rožu. V nedeljo 29. majnika se je radi eksplozije dinamona pri ribolovu ponesrečil posestnik Janez Ibovnik. Odtrgalo mu je eno roko, na glavi in na nogi pa je zadobil težke poškodbe. Ponesrečenca sta prepeljali z rešilnim vozom v celovško bolnico.

Zaključek šolskega leta. Na ljudskih šolah se zaključili letni pouk s 3. julijem in otvorili 12. septembra. Isti termini veljajo tudi za vse srednje šole.

St. Kanzian—Škocijan. Nemški listi so poročali, da namerava država kupiti kos obrežja ob Zablat-

nam ob kraju; zato so morali voziti tako počasi, da so potrebovali za trideset strašnih milj dolgih šest dni. Na vsak korak je grozila ljudem in živalim smrt v ledeni vodi. Neštetokrat se je vdrl pod Petrom goljufivi led, ko je stopal pred sanmi in jim delal pot; ali vselej je srečno izkobil iz vode. Držal je neprestano dolg drog pred seboj, ki je vsakokrat padel povprek čez luknjo, ki jo je naredil v ledu, in ga obdržal vrh vode. Toplomer je kazal pet in štirideset stopinj pod ničlo in kopel je bila ledena. Zato si je vselej, kadar se mu je vdrl, zanetil ogenj, da si je lahko posušil zmrzlo obleko in si ogrel od mraza otrple ude, ker bi bil sicer plačal nezgodo s smrtjo.

Peter seveda ni nikoli izgubil poguma. Moško je kljuboval vsaki nevarnosti, vsakemu vetru in vsakemu vremenu; ubijal se je od jutra do večera in najsi je zabredel v še tako hude okoliščine, si je znal vselej pomagati. Nekoč so se vdrlje tudi sani in potegnile Buka in Dava s seboj v globočino.

Psa je bila malone utonila; le s težavo ju je izvlekel Peter napol zmrzla iz ledene vode. Zdaj je bilo treba zakuriti za psa, ker sta bila čisto z ledom pokrita. Moža sta tekala z njima v ozkem krogu okoli ognja, da sta se jela potiti in da se jima je kožuh spet ogrel. Pri tem sušenju sta prišla ognju tako blizu, da ju je plamen tudi nekoliko osmodil.

Drugič se je vdrl Špic in potegnili ostale pse za seboj. Buk je v pravem času opazil nevarnost. Stoječ s prednjima nogama na kraju polzke ledene plošče, se je uprl na vso moč in tiščal nazaj; isto je storil še Dav in tako se je Francetu posrečilo ustaviti sani.

niškem jezeru pri Žamanjah in zgraditi tami okrevališče za delavce. Bajе nas poseti v poletju državni vodja za šport, Osten v. Tschammer. — Veselo poroko smo tudi imeli. V torek 31. majnika je v tukajšnji farni cerkvi poročil oče Konstantin Urankar svojega brata Janeza z gčno Ireno Kačnik-Otičevo. Med poročno mašo so peli cerkveni pevci. Svatovanje je bilo pri Furijanu, udeležil se ga je med številnimi svati — med katerimi je bil tudi nevestin stric slovenjgraški župan dr. Jože Picej — tudi naš župnik-starešina Vinko Poljanec. Družabno razpoloženje so dvignili domači tamburaši z veselim sviranjem. Novoporočenca sta se nato odpeljala v Hmeljnik na Dolenjsko, kjer je ženin nadoskrbnik velike grajščine. Novoporočencema kličemo: Na dobro srečo!

Augsdorf—Loga ves. 21. p. m. smo pokopali Jožefa Weiss-a, pd. Strešnjaka z Jezerce. Rajni je bil dolgo let cerkveni ključar. Njegov tihi in mirni značaj ter njegova velika ustrežljivost sta mu pridobila mnogo prijateljev. Udeležba pogrebcev na njegovi zadnji poti je bila velika, pevci so ranjekemu zapeli na domu in ob grobu. N. p. v. m.

Drobiž. Za poletje se obeta številni poseti letoviščarjev iz starega rajha. K obisku jih je pozval pokr. vodja Bürckel sam. — Podgorski „Karavankenhoi“ je kupila nar. soc. ženska zveza. — 22. majnika so nabrali v vsej Avstriji za NSV nad milijon mark. — 100.000 revnih državljanov bo letos oproščeno radio-prispevkov. V poštev pridejo invalidi, slepci, podpiranci i. dr. — Koroško učiteljstvo bo imelo 4. in 5. julija veliko zborovanje, na katerem se organizira nar. soc. učiteljska zveza. — Šilinge zamenjavajo za marke podružnice državne banke do konca leta. Po potrebi zamenjujejo do 1. oktobra tudi poštni uradi. — Zlati novci za 100 in 25 šilingov ter srebrni novci za 5 in 2 šilinga s 15. junijem niso več v prometu. Do 15. julija jih zamenjavajo podružnice državne banke. — Določene so detaljne cene za mleko: 30 pfenigov v prvi zaščiteni coni, 27 pfenigov v drugi coni, posneto mleko se plačuje po 7 pfenigov. — Z julijem se prične na zborničnem posestvu na Osojskih Turah tečaj za molzce. Prošnje je vložiti do 15. junija. — Pogorelo je poslopje cel. stavbnega urada v Šmartnu pri Celovcu.

Naša prosveta

„Kraft durch Freude.“

„Kraft durch Freude“ je narodno-socialistična prosvetna institucija, ki vzgaja vesel in odporen rod. Namenjena je predvsem mladini. V njenem okvirju prirejajo izlete, pojejo in telovadijo, nastopajo na odrih, posečajo tuje dežele in slično. Počitek in oddih bodita vesela, iz veselja bo rastla večja odpornost in večja marljivost, je nekaka osnovna parola tovrstne nemške prosvete. Ne dvomno in neoporečno je, da pomeni veliko dobroto v prvi vrsti za delavski in meščanski svet, katerega življenje se odigrava često v zaprtih, ozkih prostorih brez sonca in zraka.

Kmečko ljudstvo je najnazornejši dokaz za to, v kako ozki zvezi sta notranja zadovoljnost in veselje z voljo in silo za življenje. Zagrenjenim kmetom še posebno ne gre posreči, delo njihovih rok je polovičarsko, še oddih jim je včasih v napotje in dolgočasje. So pa na deželi tudi močni ljudje. Teh ne spravi iz ravnovesja nobena nesreča ali neprilika, z lahkoto premagajo vsakršno oviro, vsikdar so v borbi zmagovalci.

Nekje v stari knjigi smo brali sledečo preprosto modrost: naš kmečki rod je kljub uimam in nesrečam zadovoljen. Ne želi ničesar tujega, nikomur noče ukazovati, nikomur ne usiljuje svoje volje in hoče le eno, da izpolni mesto, odkazano mu po Previdnosti na njegovi zemlji. Tak rod je zadovoljen in je kos vsemu in vsakomur. — Ob teh vrsticah nam je nehote prišlo na misel, da bi v tem bil nekak recept za „Kraft durch Freude“ našega kmečkega ljudstva.

Iz prosvetne pisarne. Na številna vprašanja glede književnega daru družbe sv. Mohorja za leto 1939 oz. njegove dopošiljavne družbenikom na Koroškem javljamo, da je pristojni urad dež. vlade zagotovil neoviran sprejem. Družbeniki dobijo Mohorjeve knjige kakor druga leta. — Vloga za dovoljenje mladinskega lista „Mladi Korotan“ še ni rešena in bodo poverjeniki po rešitvi pravčasno obveščeni.

Keutschach—Hodiše. Na binkoštni pondeljek se je v podružnici pri sv. Miklavžu poročil Schoffnegger Tone, pd. Ovnikarjev iz Hodiš, z Reziko Setz, pd. Pribojevo iz Ležb. Ženin je sin tukajšnjega župana, nevesta pa vrla društvenica „Zvezde“. Mlademu paru želimo obilo sreče!

Občni zbori naših društtev. V nedeljo 12. junija ob 9. uri zjutraj se vrši v mežnariji občni zbor prosvetnega društva na Radišah. Na sporedu petje,

tamburanje, poročila in govor zvezinega zastopnika. — Isto nedeljo je ob 2. uri pop. občni zbor „Bilke“ v Bilčovsu v dvorani pri Miklavžu. Pojejo pevci in pevke, nastopijo tamburaši, po poročilih in volitvah govori predsednik S. P. Z. — Isto nedeljo ob 3. uri je tudi letni občni zbor društva „Kočna“ v Svečah in sicer v Adamovi dvorani. Postavi se domači zbor z več pesmimi, mali deklamirajo, po poročilih in volitvah pa je govor zvezinega tajnika. — V nedeljo 19. junija je ob 3. uri pop. pri Šoštarju v Globasnici občni zbor prosvetnega društva. Spored: poročila, volitve, petje in nagovor. — V četrtek 16. junija je ob 3. uri pri Šmonu v Št. Kandrofu pri Kotmari vesi občni zbor Gorjancev s poročili, petjem in govorom.

Gospodarski vestnik

Organizacija stanu za narodno prehrano (Reichsnährstand). Vodja kmetov in minister Darré je odredil, da se ustanovijo na ozemlju bivše Avstrije tri deželne kmečke zveze in sicer s sedežem v Lincu, Salcburgu in Gradcu.

Lesno gospodarstvo v Avstriji bo v novi državi zadobilo povsem novo lice. Že koncem marca so bile ukinjene nemške carine in tudi cene se približujejo bolj in bolj nemškim lesnim cenam. Oblasti so na delu, da določijo avstrijskim gozdovom in njihovem izkoriščanju pripadajoče jim mesto v okvirju gospodarske štiriletke. Predvsem je predvideno razširjenje industrije za kemijsko predelavo lesa. Omejeno bo prekomerno izkoriščanje gozdov in uvedni strogi predpisi. — Z Madžarsko ima naša država domenjen kontingent 14.000 vagonov mehkega žaganega lesa, a Nemčija ni obvezana, da izvozi vso količino. Ostali kontingenti (za mehki, jamski in celulozni les) znašajo skupno 12.400 vagonov, a ne bodo izkoriščeni v polni meri, ker je potreba po lesu v naši državi v stalnem porastu.

Pozor pri novih merah! V novi državi veljajo delno nove mere. V Nemčiji računajo težo po pfundih. Eden pfund tehta pol kilograma. Neterski stot (Zentner) pomeni v rajhu 100 pfundov ali 50 kg. Dvojni stot (Doppelzentner, dz) je naš stot. Tržna poročila starega rajha se običajno glasijo na pfunde. Zemljišča se merijo ponekod v rajhu po jutrih (Morgen), kar je črtina hektarja ali še natančneje 0,2553 ha (okrogla pol joha). V Saškem merijo zemljišča tudi z „Acker“, kar je 0,5534 ha ali nekaj manj, kakor naš joh.

Gnojenje travnikov po prvi košnji. Strokovnjaki priporočajo letos, naj svoje travnike po prvi košnji gnojimo. Posebno dragoceno je škropljenje gnojnice, čemur dodamo še fosfatnega gnojila oz. na apnenih tleh superfosfatnega. Umetno gnojilo potrosimo po tleh pred ali po gnojnici, nikakor pa ga ne smemo zmešati z gnojnico. Za kraje, kjer je pričakovati mnogo poletnega dežja, svetujejo dodatka Tomaževe žindre. Za izčrpane travnike je dobra nitrofoska. Kjerkoli bodo travnike skušali izboljšati s semenom, je gnojenje s kompostom priporočljivo.

Gojimo sončnice! Sončnice so čislane po semenu, iz katerega pridobivamo okusno sončno olje. Pridelek je siguren, rože uspevajo na suhih in tudi mokrih tleh. V novejšem času svetujejo sončnice posebno kot pridatek k ensilazni krmi, obstoječi iz repe in repnih listov. Živinorejci se s tem izognejo škodljivim posledicam tovrstne krme. Sončnica se najboljšo sadi na strnišču, katerega smo prej pognojili z gnojnico ali umetnim gnojilom. Na joh je treba največ 12 kg semen.

Nosni obroček pri plemenskih bikih je naravnost gospodarska potreba. Biki z obročkom se rajši pokoravajo, z obročkom odvrnemo mnogo nezgodo tako pri živali kakor pri ljudeh. Obroček naj dobi plemenjak vsaj v starosti do poldruega leta. Prizna ga najzanesljivejši živinozdravnik ali kak drug strokovnjak, ker ima napačno pritrjevanje lahko težke posledice. V rabi so že posebne, praktične klešče, s pomočjo katerih je vsa procedura v dveh minutah končana. Čim rana zaceli, naj se obroč stalno uporablja. Pri jaslih pritrdimo obroček s kako vrstico navzgor, da ni pri žretju živali v napotje.

Poškodovanje gozdnih mladik in odpomoč. (Hkrati odgovor na vprašanje g. P. B.). Državni gozdarski zakon nudi posestnikom gozdov dalekosežno zaščito. V sedežih politične okrajne oblasti obstojajo posebni gozdarski uradi (Bezirksforstbehörde), katerih naloga je, da uveljavijo gozdarske postave. Posestnik, kateremu se po brezobzirni paši drobnice ali živine na zasajenih posekanih delih škoda, se zamore z uspehom obrniti na pristojni urad, ki določi in iztirja povzročeno škodo in kaznuje storilce. Zadostuje navadna vloga, nakar gozdarski urad takoj uvede postopanje. V vlogi se navedejo podrobni podatki

o poškodovani gozdni parceli in eventualno imena odgovornih škodljivcev.

Mravlje v kuhinji in stanovanju so sitna nadloga. Vsega sladkega se lotijo, še mesa ne pustijo pri miru. Nič ni varno pred njimi, v zadnji kotiček jedilne shrambe se spravijo, vsak papir pregrizejo in skozi še tako neznaatno luknjico se spravijo. Kako naj jih odpravimo? Najcenejše in hkrati najradikalnejše sredstvo proti mravljam je petrolej. Ta tekočina sicer neprijetno diši in nam odtuji za nekaj dni stanovanje in kuhinjo. A je zato najučinkovitejša obramba pred mravljami. Vsa skrivališča v tleh, ob oknih in v zidu poškopimo s petrolejem, nakar se drobna nesnaga takoj odstrani, ker ji sitni duh očitno še manj prija ko nam ljudem.

Dunajski trg začetkom junija. Voli 68—84, biki 55—75, krave 60—67, drobnica 37—45 penigov za kg žive teže. — Teleta 0.70—1.09, mesne svinje 1.10—1.40, pitane svinje 1.23—1.29, ovce 0.40 do 0.60, jagnjeta 0.60—1.00, koze 0.33—0.60, kozlički 0.67—1.20 mark za kg žive teže.

Zanimivosti

V osrčju južne Srbije.

V Skoplju, 16. majnika 1938.

Slučajno sem zašel na svojem potopanju v Skoplje, mesto južne Srbije, ki je morda med najzanimivejšimi vse Evrope. Majhno je po številu prebivalstva, ki znaša okroglo 80.000. Reka Vardar deli Skoplje v dva dela, enaka po obsegu, a povsem različna po značaju. Prvi, moderni del tekmuje lahko po svojih poslopih, hotelih in palačah z marsikakim mestom zahodnega kontinenta. Šetališča, ulice in zelenice dajejo temu delu prav prikopno lice. Onstran Vardarja pa je turško mesto ali kakor pravijo tukraj „čaršija“. Tod je kos orienta v Evropi. Nad štirideset minaretov se dviguje proti nebu, derviši imajo tod svoje samostane, v ozkih ulicah opravljajo razni rokodelci kar pod prostim nebom svoj vsakodnevní posel. Od jutra do večera se tod trguje in to na prav glasen način. Tu ponuja musliman z fesom svoje preproge, tam prodaja preprost seljak svoj pridelek, od ene strani čuješ mukanje živine, pred nosom ti pečejo na ražnju ovčje in drugo meso. Posebnost je skopljski bazar, to je dolga, ozka ulica, katero obrobujajo na obeh straneh neštete trgovine z vsem mogočim blagom. Menda je tod najstarejši kos mesta še iz časov, ko so bila sejmišča najbolj poznani način trgovanja.

Pestro kakor mesto je tudi prebivalstvo samo. Kadar se zgrinja v Skoplju bližnja in dalna okolica, lahko zreš slikovite noše srbskih in makedonskih kmetov, Turkov in Bolgarov, morda tudi že zadnje ostanke starodavnih Škipetarov. Pozornemu ušesu tudi ne uide sicer redka beseda tod naseljenih Slovencev, ki imajo v okolici mesta, kakor mi pripovedujejo, pravcato svojo kolonijo. Tujec se nehote ozira za zastrtimi muslimankami in se ne more nagledati stasitih, divno oblečenih Srbkinj. Tu i tam srečaš širokoplečate, visoke, črne možakarje z dolgimi brki, čisto podobne onemu Črnogorcu, ki je zaničljivo tujčevo vprašanje po številu svojega rodu ponosno odvrnil: Nas in Rusov je nad dvesto milijonov! Rod, mlad, neizrabljen, nedotaknjen in neomadeževan po moderni civilizaciji.

Kakor mesto in ljudstvo je slikovita in pestra tudi južnosrbska zemlja. Ponekod skopa in borna kakor kraška planota, divje razrita po hudournikih in burji, je spet drugod razkošno rodovitna in neizčrpeljiva. Lepa pa je v svojem uboštvi in svojem bogatstvu, kakor je lepo njeno ljudstvo. O.

Sloni imajo dober spomin. O slonih pripovedujejo, da imajo izredno dober spomin in da ničesar ne pozabijo, zlasti če jih razžali človek. Zanimivo dogodbico prinašajo listi o slonovem spominu iz indijskega mesta Badrolak. V gozdu so delali drvarji s pomočjo slonov. Eden izmed drvarjev je dražil v šali slona, ko pa ga je pričel razkačeni sloni napadati, je zbežal in se skrival v svoji bajti. Slon pa je mirno delal in pomagal delavcem celi dan kakor vedno. Ko pa so zvečer slone odvedli z dela, je stopil hitro iz vrste in se podal v diru na 4 kilometrov oddaljeni dom onega delavca. V par minutah si je napravil špranjo v bajto. K sreči delavca ni bilo več doma, ko je slon z dobrim spominom kukal v njegovo stanovanje.

Kralj in kmet. Pred 38 let je prišel švedski kralj Oskar, tedaj še norveški kralj na dom nekega norveškega kmeta. Kralju so kot gostu postregli v veliki sobi, nato pa so ga pustili samega pri mizi. Kralj je mislil, da si domači ne upajo vstopiti k njemu. Kmet s svojo družino pa je sedel v sosedni sobi. Kralj je šel v to sobo, ne radi dolgočasje,

ampak iz prijaznosti, posebno ker se je že večkrat jezil nad trdoglavnimi norveškimi kmeti in je pozval gospodarja, da bi prisedel s svojo družino k njemu. Norvežan pa nagrbaničelo: „Kralj Oskar, veš, da rodovnik mojega rodu sega v dobo kralja Svera? (1177 do 1202.) Je sedemkrat tako star kot tvoj Bernadottov!“ Kralj je ostal sam pri svoji mizi. Ta dogodbica iz dežele, kjer ne poznajo plemstva, je značilna za zavednost norveškega kmeta.

V eni uri. Kaj vse se zgodi v eni uri v civiliziranih državah sveta? Po najnovejši statistiki se rodi v eni uri 5440 ljudi, umre jih pa 4630. 200 parov se poroči, 85 se jih pa loči. V eni uri zgubi življenje 15 ljudi od zločinske roke. Ljudje popijejo v eni uri 1.500.000 litrov vina, približno toliko piva in 50 milijonov skodelic kave. Pojedo pa 3.6 milijonov ton mesa, za kar je treba zaklati 35.000 glav goveje živine, dalje 30.000.000 hlebcev kruha in 2.4 milijona jajc. Za cigarete se porabi v eni uri 176.000 ton tobaka in ljudje pokade v eni uri za 6 milijonov mark tobačnih izdelkov.

Kristusova slika iz začetka tretjega stoletja. Na glavnem zborovanju württemberškega antropološkega društva je poročal profesor dr. Watzinger iz Tübingena o uspehih najnovejših izkopavanj na kraju, kjer je nekaj stalo mesto Dura Eufkrat. To mesto je v 3. stoletju pred Kristusom ustanovil Selevkos Kikator. Toda leta 256 po Kristusu so Parti to mesto razsejali. To mesto je stalo ob reki Eufkrat. Ko so pred nekaj časa začeli tamkaj izkopavati, so odkrili znamenite stvari. Med drugim so odkopali krščansko kapelico, katera je bila nastanjena v neki privatni hiši. Ta kapelica je bila zgrajena 232 po Kristusu. V njej so na ozki strani našli grob nekega mučenca, kar je najstarejši spomenik pokopavanja svetnikov v cerkvah. Stene so polne slikarij, katere kažejo prizore iz Sv. pisma. Tukaj so odkrili tudi najstarejšo sliko Jezusa Kristusa v podobi mladeniča. Strokovnjaki so mogli natančno določiti, kdaj je ta slika nastala. Slikam se pozna, da imajo za seboj daljšo umetniško tradicijo in so nastale vsaj v sredi drugega stoletja po Kristusu.

Kako težka je zemlja. Opazovali so, kako vpliva zemlja na druga nebesna telesa, in skušali iz tega ugotoviti njeno težo. Razne preiskave o gostoti zemlje oziroma o njeni specifični teži so dale rezultat 5.5. To število pove, kolikrat težja je določena količina zemlje v primeri z vodo, ki ima enako prostornino. Zemeljska krogla je torej pet in polkrat težja, kakor bi bila enako velika vodna krogla. Za ugotovitev zemeljske teže je sedaj samo še treba pomnožiti prostornino zemlje v kubičnih centimetrih z njeno specifično težo. Ta račun je dal: šest milijonov trilijonov kilogramov.

Največja mesta na svetu. London šteje 8.2 milj. prebivalcev, New York 6.9, Berlin 4.2, Paris 4.9, Chicago 3.3, Osaka 2.4, Buenos Aires 2.1, Leningrad 2.1, Tokio 2, Moskva 2.2 milijonov prebivalcev. Le 10 mest na svetu ima nad 2 milijona prebivalcev.

Lov v Afriki. Tudi v džunglah love pravi lovci po vseh pravih lovskih postav. Domačini pa, ki si ne morejo nabaviti dobrih lovskih naprav, pa love po svoje. Največkrat uporabljajo pasti. Te pasti so zelo spretno napravljene in so za vsako žival drugačne. Manjše živali love v pasti, ki se ob dotiku sprožijo, nakar pade na živalico težak kamen, ki jo ubije. Za večje živali napravijo posebne zanke, v katere se ujamejo razne plašne živali, posebno gazele. Največ preglavic jim seveda dela lov na velike živali — slona, na nosoroga in bivolce. Te živali love na več načinov. Tudi izkopljejo veliko jamo, ki jo spretno pokrijejo z vejem in travo in v katero pade neprevidna žival. Imajo pa tudi pasti, pravcate samostrele, ki so tako zgrajeni, da se ob dotiku na skrito vrstico same sprožijo. V žival se zabode kopje od strani ali pa pade na žival od zgoraj težak hloď z ostro ostjo.

V svoji blagajni je umrl. Grški milijonar Kuskulas, ki si je v ameriškem mestu Galvestonu zbral veliko premoženje, je pred tedni nenadno izginil. Iskali so ga daleč naokoli, a vse je bilo zaman. Nazadnje so odprli jekleno blagajno, da uredijo njegove premoženjske zadeve. Ker ni bilo nikjer ključev, so morali vlomiti s surovo silo. V blagajni po so našli mrtvega milijonarja s popisanimi lističi, na katerih je nesrečni milijonar sporočil, da se je blagajna vsled nepazljivosti od sebe zaprla in da umira ujet med svojimi milijoni.

50letnica avtomobila. Prvi avtomobili so se pojavili leta 1888 v Parizu. Meščani so se izprva posmehovali vozilu, za katerim se je vlekel gost oblak dima, ki je smrdel po bencinu, da so Parižanke morale tiščati svoje noske v žepne robčke. Manj so se razburjali Angleži. Policija je imela

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

15.

Hertford je imel precej sitnosti z mladim kraljem, ker Tom ni hotel podpisovati novih zakonov, ki so se mu zdeli krivični. Stari vojvoda Norfolški je neprestano napadal Hertfordovo politiko, ga celo javno osramotil in ga izzval na dvoboj. Da bi se Hertford temu izognil, je ukazal zapreti Norfolškega vojvodo.

z avtomobilisti prvotno mnogo opravka. Ljudi, psi in mačke, drevesa in hiše niso bile varne pred prvimi avtomobilisti. Ni minulo desetletja in avto se je udomačil v mestih, postal tam vsakdanje vozilo ter izpodrinil konje in nosače. Le na deželi so še z debelimi očmi gledali čudo. Za stoletnico mu prorokujejo, da bo avto izpodrinil vsakršno drugo prometno sredstvo.

Ribe—pismoše. Pred nekaj časa je napravil ribiški zavod univerze v Oslu zanimiv poizkus z ribo, ki ji je dal prenašati pošto. Na hrbtno plavut so privezali gumijasto vrečico z malim pisemcem. V pismu je bilo napisano, naj vsakdo, ki bo ribo ujel, takoj sporoči univerzi. Nekega dne dejansko sprejme univerza iz male naselbine ob obali Belega morja, da so tamkaj vjeli ribo in našli pisemce. Nato so izračunali, da je riba v pol letu preplavala celih 4500 km. Sodijo, da nekatere ribe preplavajo vsa morja okoli naše zemlje in se vedno spet vračajo nazaj. Z zanimivimi poizkusi bodo nadaljevali.

Nos. Znanstveniki govorijo o človeškem nosu z rastočim rešpektom. Nedavno so napravili sledeč poizku: V veliki dvorani so razpršili neznaatno količino merkaptana, kemične spojine, ki strašno zoprno smrdi. Komaj za eno petinko miligrama ga je bilo. Ko so dvorano napolnili z ljudmi, je vsakdo ujel s svojim nosom zoperni duh. To se pravi, da je nos zelo natančen aparat ob vhodu v človeško telo, ki kot nekaka kontrolna straža človeka svari in opozarja pred škodljivimi snovmi. — Sedaj pa si predstavljajmo nesmisel kajenja skozi nos, ki občutljivemu nosu močno škoduje.

Otrok žrtev očetove pijanosti. V malem kraju srednje Poljske je gostoval potujoč cirkus. Stvar si je ogledal tudi pijan možak, ki je za roko vodil 9letnega sina. Obstal je pred kletko, v kateri je bil lev. Pijanec je malo odprl vratca, da bi leva bolje videl. V tistem hipu pa je lev otroka zagrabil in ga potegnil k sebi v kletko. Predno je prišlo pomoč, je bil otrok raztrgan, zverina pa je nato mimo pijanega očeta planila skozi odprta vrata na prosto in ušla. Ujeli so jo po nevarnem lovu.

Oh ti otroci!

Zakaj? Katehet: „Zakaj se je treba svojemu angelu varhu priporočiti, posebno zvečer, predno gremo spat, Jožek?“ — Jožek: „Zato, ker se včasih zgodi, da gre človek zvečer zdrav spat, zjutraj pa mrtev vstane.“

In še zakaj? Učitelj: „Mihec, zakaj si kradel sadje? Zadnji terek ste govorili o sedmi božji zapovedi.“ — Mihec: „V terek me ni bilo v šoli.“

Kam? Pepčeta je pičila osa. Učitelj ga vpraša sočutno: „Praviš, da te je pičila osa. Kam pa?“ — Pepče: „Tega pa ne morem povedati.“ — Učitelj: „Potem pa sedi!“ — Pepče: „Ne morem, gospod učitelj.“

Slovo. Nadučitelj M. se je poslavljajal od šole. Učiteljica je pozvala malčke, naj gospoda nadučitelja vljudno pozdravijo in se od njega lepo poslovijo. Pa se vzdigne mala Milica in vpraša važno: „Ali se moramo tudi jokati?“

Za 5 na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo